

Kulturdepartementet

Minnesanteckningar möte med romska referensgruppen 13 oktober 2023

Deltagare

Referensgruppen, Nina Lundberg, Maria Bogeblad, Priscilla Schwartz, Samanta Selimovic, Angelina Dimiter Taikon, Britt-Inger Hedström Lundqvist, Eva Balok, Marcela Kovacsova, Marek Lakatos, Rafael Szoppe, Robert Brisenstam, Rosario Ali, Soraya Post, Stefano Kuzhiov

Regeringskansliet

Kulturdepartementet: Karin Svanborg-Sjövall, statssekreterare, Linda Nordin, Mattias Ludvigsson, Dennis Wiklund, Linnéa Meyer, Sophia Fensby, Emma Erstad,

Arbetsmarknadsdepartementet: Maria Engvall

Länsstyrelsen Stockholm: Roger Kwiatkowski, Fadila Sadki

Inledning av mötet

Kulturdepartementet inledde med att hälsa alla välkomna till mötet. Efter en presentationsrunda redogjorde Kulturdepartementet för dagordningen. Under presentationsrundan presenterades också Dennis Wiklund som kommer att vara ny kontaktperson för referensgruppen från Kulturdepartementet.

Arbetsmarknadsdepartementet om Åtgärdsprogrammet mot antiziganism

Arbetsmarknadsdepartementet redogjorde för Åtgärdsprogrammet mot antiziganism, som ingår i arbetet med den Nationella planen mot rasism, likande former av fientlighet och hatbrott. Arbetet bygger på löpande dialog

med civilsamhället och involverar ett 15-tal myndigheter.

Åtgärdsprogrammet innehåller ett 20-tal åtgärder inom fem strategiska områden.

Referensgruppen lyfte att åtgärdsprogrammet mot antiziganism utgör ett viktigt arbete men att det arbetet bör synliggöras bättre och tydligare nå ut till allmänheten. Det efterfrågades även mer kunskapshöjande arbete för att begreppet antiziganism ska bli mer allmänt känt och ett ännu större krafttag i frågan. Referensgruppen betonade att antiziganism inte får osynliggöras i begreppet rasism.

Länsstyrelsen Stockholm om Årsrapporten för romsk inkludering

Länsstyrelsen i Stockholm redogjorde för sin årsrapport för arbetet med romsk inkludering. Länsstyrelsen presenterade sitt förslag på uppföljningssystem som föreslås bygga på kvalitativa indikatorer som tas fram av andra myndigheter. Länsstyrelsen presenterade även sina åtgärdsförslag som bland annat inkluderar att myndigheter ges långsiktiga uppdrag inom strategin. Länsstyrelsen redogjorde för resultatet av en enkät som kartlagt kommunernas pågående arbete med romsk inkludering. Ett tjugotal kommuner svarade att de arbetar med romsk inkludering, lika många som 2020 och 2021. Några framgångsfaktorer i arbetet med romsk inkludering som togs upp av kommunerna är brobyggare och samhällsvägledare samt arbete med delaktighet från den romska gruppen.

På detta följde en diskussion om implementeringen av strategin och minoritetslagstiftningen i kommunerna. Referensgruppen ansåg att efterlevnaden av minoritetslagstiftningen är för låg och att för få kommuner arbetar med romsk inkludering och att årsrapporten också bör inkludera om kommuner bryter mot minoritetslagstiftningen. Referensgruppen påpekade att minoritetslagen saknar tillsyns- och sanktionsmöjligheter och efterfrågade att Länsstyrelsen Stockholm hemställer hos regeringen om att införa detta.

Flera förslag på åtgärder lyftes av referensgruppen, däribland upprättande av förvaltningsområden för romani chib, då det enligt referensgruppen finns skäl till detta, samt mer information till kommunerna om deras skyldigheter gentemot den romska minoriteten.

Referensgruppen nämnde också behovet av större insatser för språkrevitalisering för att påvisa hur heterogen gruppen romer och romani

chibs talare är. Det nämndes också att fler brottskategorier bör inkluderas i hatbrottsstatistiken från Brottsförebyggande rådet.

Referensgruppen ansåg att det fanns bra förslag i årsrapporten men efterfrågade att frågan om romsk inkludering tas på ett större allvar. Referensgruppen lyfte att användandet av termen ”romska” i Länsstyrelsens rapport inte är korrekt och påpekade att termen ”romani chib” bör användas i stället. Referensgruppen påpekade också att flera frågeställningar, förslag och kritik som nämnts av gruppen är upprepningar på vad gruppen nämnt vid tidigare tillfällen.

Statssekreterare föredrog regeringens prioriteringar för strategin för romsk inkludering

Statssekreteraren Karin Svanborg-Sjövall höll ett kortare anförande där hon redogjorde för några grundläggande utgångspunkter för strategin för romsk inkludering och föredrog huvuddragen i de prioriteringar regeringen vill se framöver. Dessa tre är arbete, utbildning och jämställdhet, vilket regeringen bedömer är de områden som bäst kan bidra till att bryta utanförskap och skapa bättre levnadsvillkor för romer i Sverige. Dessa ligger i linje med de prioriteringar som angavs i strategin när den beslutades 2012.

Referensgruppen tackade för statssekreterarens närvaro men önskade också kulturministerns närvaro och framförde önskemål om ett möte med kulturministern senast januari 2024. Referensgruppen nämnde flera områden för statssekreteraren att ta med sig, bland annat att romer än idag är en marginaliserad grupp och att antiziganismen är grunden till detta. Referensgruppen lyfte att politiken måste ta större ansvar för frågor såsom utanförskap och antiziganism, för att skapa strukturella förändringar. Referensgruppen nämnde även vikten av att inrätta förvaltningsområde för att få kommuner att ta ett större ansvar i arbetet med romsk inkludering.

Referensgruppen lyfte också att många romer idag döljer sin identitet av rädsla för diskriminering och att många därför fortfarande förlorar sin kultur och sitt språk. Vidare togs upp att politiken som bedrivs bör bli mer transparent och inkorporera ett romskt perspektiv, för att det inte ska bli en assimileringspolitik.

Referensgruppen riktade kritik mot regeringens samarbete med Sverigedemokraterna, då referensgruppen ansåg att detta inte går ihop med regeringens ambitioner att bekämpa rasism och antiziganism.

Referensgruppen tog också upp frågan om varför Förintelsen endast är ett begrepp som används för judar, då det beskrivs som ett folkmord på romer.

Statssekretären avslutade och sa att hon såg fram emot fortsatt dialog med referensgruppen.

Diskussion om arbetet framåt

Kulturdepartementet förklarade kort upplägget för nästa dagordningspunkt, diskussion med fokus på förslag och idéer inom regeringens prioriterade områden i strategin för romsk inkludering.

Under diskussionen framförde referensgruppen ett stort antal förslag på insatser, främst inom områdena arbete, utbildning och jämställdhet men också andra förslag och perspektiv nämndes. Vikten av att det romska perspektivet tydligt genomsyrar arbetet var ett sådant.

Inom området utbildning föreslogs ett större fokus på antiziganism och romers historia i skolan och i läroplaner men också för anställda inom skola, samt ökade utbildningsinsatser generellt om nationella minoriteter. Det lyftes också satsningar på folkhögskolor och större möjligheter att avsluta skolan i vuxen ålder samt behovet av fler yrkesutbildningar och riktade utbildningar samt insatser för att öka andelen romer som vidareutbildar sig på högskola.

Inom området arbete föreslog referensgruppen bland annat romska jobbcoacher, mentorer och lärlingsprogram. Även vikten av god hälsa i arbetslivet och kunskap om rättigheter och förmåner på sin arbetsplats. Referensgruppen tog även upp önskemål om insatser som syftade till kontaktskapande ytor och nätverk. Vidare fördes ett resonemang hur begreppen arbete och arbetslöshet bör definieras.

Inom området jämställdhet önskade referensgruppen insatser för tydligare rätt till social hälsa och trygghet, med fokus på romska kvinnor. Ökad kunskap om romer och antiziganism för vårdpersonal och generellt inom offentlig sektor lyftes också liksom reproduktiv hälsa, exempelvis satsningar för att underlätta för unga föräldrar att ha ett fungerande familjeliv med livskamrat och barn samtidigt som man utbildar sig.

Referensgruppen tog även upp att jämställdhetsperspektivet bör integreras i andra insatser.

Det fördes också en diskussion kring positiv särbehandling, där det fanns delade meningar i referensgruppen.

Reflektion, övrigt och avslutning

Kulturdepartementet sammanfattade gruppens medskick inför nästa möte, bland annat svar på frågan angående förvaltningskommuner, önskan om en fortsatt politisk närvaro och möjligheten till tema/fokusmöten under nästa år.

Referensgruppen lyfte att det varit ett bra möte som innehållit konkreta diskussioner och att eventuella temamöten framöver går att genomföra digitalt. Referensgruppen lyfte också att rättvis fördelning av talartid inom referensgruppen är viktigt och föreslog även att referensgruppsmöten skulle kunna hållas i andra delar av Sverige.

Kulturdepartementet informerade om att presentationerna från dagens möte och minnesanteckningar kommer att skickas ut. Mötet avslutades.